

CYNGOR SIR CEREDIGION

Adroddiad i'r: Pwyllgor Ymddiriedolwyr Elusennau

Dyddiad y Cyfarfod: 22 Mawrth 2023

Teitl: Gwelliannau Arfaethedig i Gylch Gorchwyl y Pwyllgor Ymddiriedolwyr Elusennau

Pwrpas yr Adroddiad: Derbyn argymhellion i wella'r geiriad fel y'i nodir yng Nghyfansoddiad y Cyngor.

Er: Penderfyniad

Cefndir

Mewn cyfarfod o'r Pwyllgor Ymddiriedolwyr Elusennau dyddiedig 26 Medi 2022, cytunwyd gwella Cylch Gorchwyl y Pwyllgor Ymddiriedolwyr Elusennau gan ddisodli'r frawddeg gyntaf sy'n darllen "Gweithredu fel ymddiriedolwr ar gyfer yr holl asedion eiddo ym meddiant y Cyngor drwy ymddiriedolaeth elusennol" gyda'r canlynol: "**Gweithredu fel ymddiriedolwr mewn perthynas â'r holl asedau eiddo a ddelir gan y Cyngor ar ymddiriedolaethau elusennol**" a chynnwys y canlynol o fewn y Cyfansoddiad ar ôl y llinell '10 aelod: 5 pleidleisio a 5 heb bleidleisio': "**Cadeiryddion y Pwyllgorau Trosolwg a Chraffu sydd a'r hawl i bleidleisio ond yn absenoldeb Cadeirydd gall Is-gadeirydd yr un Pwyllgor Trosolwg a Chraffu gael yr hawl i bleidleisio**" Cymeradwyodd y Cyngor y gwelliant cyntaf a fersiwn wedi'i chwtdogi o'r ail gynnig, sef "**Cadeiryddion sydd a'r hawl i bleidleisio ond yn absenoldeb Cadeirydd gall Is-gadeirydd bleidleisio**" yn ei gyfarfod dyddiedig 20 Hydref 2022 a chafodd Rhan 3.3, Tabl 3 o'r Cyfansoddiad ei diwygio yn unol â hynny.

Yn dilyn cais byr rybudd am gymeradwyaeth i roi coeden nadolig ar y safle a ddelir mewn ymddiriedolaeth yn Ucheldir (Uplands), Ceinewydd, cynigir bod Cylch Gorchwyl y Pwyllgor Ymddiriedolwyr Elusennau yn cael ei ddiwygio ymhellach i gynnwys adrannau ar:

- a) Dirprwyo cyfrifoldebau ymddiriedolwyr; a
- b) Datgan buddiannau

Dirprwyo Cyfrifoldebau Ymddiriedolwyr

Gall ymddiriedolwyr, yn gyffredinol, ddirprwyo rhai pwerau ond, yn y pen draw, rhaid iddynt bob amser ddal gafael ar y cyfrifoldeb o redeg yr elusen. Os yw ymddiriedolwr yn penderfynu dirprwyo, dylai gyflwyno amodau'r dirprwyo yn ysgrifenedig gan gofnodi'r wybodaeth a ganlyn:

- Manylion y pwerau a ddirprwyir;
- I bwy y dirprwyir y pŵer; a
- Y weithdrefn ar gyfer adrodd yn ôl i'r ymddiriedolwyr.

Dylai'r ymddiriedolwyr adolygu'r penderfyniad i ddirprwyo yn barhaus.

Cynigir bod pŵer yn cael ei ddirprwyo i Gadeirydd y Pwyllgor Ymddiriedolwyr Elusennau (neu'r Is-gadeirydd yn absenoldeb y Cadeirydd) i benderfynu ar faterion

sy'n codi y mae'n ofynnol iddynt gael eu hawdurdodi o fewn ffrâm amser o 10 niwrnod gwaith, gan na fyddai'n bosibl galw cyfarfod a pharatoi a chyhoeddi adroddiadau o fewn y cyfnod byr hwn. Byddai'r amodau a ganlyn yn gymwys:

- a) Y Cadeirydd (neu'r Is-gadeirydd yn absenoldeb y Cadeirydd) yn unig fydd yn arfer y pŵer perthnasol;
- b) Ni ellir gwario ar ran yr elusen oni bai ei fod yn ymwneud â gwaith brys ar ased ymddiriedolaeth gan gynnwys, ond heb fod yn gyfyngedig i wneud yr ased yn ddiogel neu osgoi niwed i'r cyhoedd neu dir cyfagos.

Datgan Buddiannau

Yn unol ag Adran 81 Deddf Llywodraeth Leol 2000, mae'n ofynnol i bob Cynghorydd gwblhau Cofrestr Buddiannau'r Aelodau o fewn 28 niwrnod o gael eu hethol neu eu penodi i'r swydd (pa un bynnag sydd olaf), a chofrestru unrhyw fuddiant personol newydd o fewn 28 niwrnod o ddod yn ymwybodol ohono.

Mae'n ofynnol, hefyd, i Aelodau ddatgan buddiant ar lafar yn ystod y cyfarfod, gan ddweud pa eitem agenda y mae eu datganiad buddiant yn berthnasol iddi, nodi'n glir a yw'n ddatgan buddiant 'personol' neu'n fuddiant 'personol a buddiant sy'n rhagfarnu'. Bydd Aelodau sy'n datgan buddiant 'personol a buddiant sy'n rhagfarnu' yn gadael Siambr y Cyngor (os ydynt yn bresennol yn bersonol) neu'n gadael y cyfarfod os ydynt yn bresennol o bell, yn ystod y drafodaeth ar yr eitem agenda dan sylw. Dylai Aelodau hefyd gadarnhau a ydynt wedi cael gollyngiad i siarad neu siarad a phleidleisio gan y byddai hyn yn caniatáu i Aelodau aros yn y cyfarfod.

Mae geiriad Cylch Gorchwyl y Pwyllgor Ymddiriedolwyr Elusennau wedi'i wella yn Atodiad A i adlewyrchu'r newidiadau arfaethedig.

Argymhelliad/Argymhellion:	1. Bod Aelodau o'r Pwyllgor Ymddiriedolwyr Elusennau yn nodi'r Cylch Gorchwyl yn Atodiad 1; 2. Bod Aelodau o'r Pwyllgor Ymddiriedolwyr Elusennau yn argymhell bod y Cyngor yn ystyried y gwelliannau a wnaed i'r Cylch Gorchwyl yn Atodiad 1 sy'n ymwneud â: a) Dirprwyo cyfrifoldebau ymddiriedolwyr; b) Datgan buddiannau

Rheswm dros y penderfyniad:

Egluro swyddogaeth y Pwyllgor Ymddiriedolwyr Elusennau fel y nodir yng Nghyfansoddiad y Cyngor

Atodiadau:

Atodiad 1 - Cylch Gorchwyl y Pwyllgor Ymddiriedolwyr Elusennau

Pennaeth y Gwasanaeth: Elin Prysor - Swyddog Arweiniol Corfforaethol
Gwasanaethau Cyfreithiol a Llywodraethu

Swyddog Adrodd: Louise Harries - Cyfreithiwr

Dyddiad: Xx/xx/xxxx

Atodiad 1

Cylch Gorchwyl y Pwyllgor Ymddiriedolwyr Elusennau

Rôl:

- Gweithredu fel ymddiriedolwr mewn perthynas â'r holl asedau eiddo a ddelir gan y Cyngor ar ymddiriedolaethau elusennol
- Gwneud penderfyniadau mewn perthynas ag asedau elusennol er budd pennaf yr elusen.
- Derbynnu adroddiadau ar faterion elusennol a sicrhau y cedwir at ofynion y Comisiwn Elusennau a Chyfraith Elusennau i'r graddau y bônt yn ymwneud ag asedau elusennol y Cyngor a ddelir mewn ymddiriedolaeth.

Mae'n ofynnol i ymddiriedolwyr elusennau weithredu er budd pennaf yr elusen wrth wneud penderfyniadau mewn perthynas â hi a rhaid ymarfer medr a gofal rhesymol wrth wneud hynny. Bydd penderfyniadau'r Pwyllgor, a chyfrifoldeb drostynt, yn rhai ar y cyd. Bydd Aelodau o'r Pwyllgor yn elwa o'r indemniad cyffredinol a roddir gan y Cyngor i Aelodau a Swyddogion cyn belled â'u bod yn gweithredu yn onest, o fewn eu pwerau hwy a phwerau'r elusen, ac yn ddidwyll.

Aelodaeth:

Bydd 5 Cadeirydd Pwyllgorau Trosolwg a Chraffu y Cyngor yn aelodau o'r Pwyllgor, â chanddynt hawliau pleidleisio. Bydd 5 Is-gadeirydd y Pwyllgorau Trosolwg a Craffu yn arsylwyr ond yn absenoldeb Cadeirydd Pwyllgor Trosolwg a Craffu penodol yn ystod cyfarfod o'r Pwyllgor Ymddiriedolwyr Elusennau, bydd gan Is-gadeirydd y Pwyllgor Trosolwg a Craffu hwnnw yn benodol yr hawl i bleidleisio yn ystod y Pwyllgor hwnnw.

Cadeirydd ac Is-gadeirydd Pwyllgor Cydlyn Trosolwg a Craffu y Cyngor fydd Cadeirydd ac Is-gadeirydd y Pwyllgor Ymddiriedolwyr Elusennau.

Cyfarfodydd:

Bydd trefniant dros dro i gynnal cyfarfodydd y Pwyllgor Ymddiriedolwyr Elusennau yn syth ar ôl pob Pwyllgor Cydlyn Trosolwg a Craffu ond ni fyddant yn cael eu cynnal os na fydd materion ymddiriedolwyr i roi sylw iddynt.

Dirprwyo chyfrifoldebau ymddiriedolwyr:

Caiff pŵer ei ddirprwyo i Gadeirydd y Pwyllgor Ymddiriedolwyr Elusennau (neu'r Is-gadeirydd yn absenoldeb y Cadeirydd) i benderfynu ar faterion sy'n codi y mae'n ofynnol iddynt gael eu hawdurdodi o fewn ffrâm amser o 10 niwrnod gwaith, yn destun yr amodau a ganlyn:

- a) Bydd y pŵer perthnasol yn cael ei ymarfer gan y Cadeirydd (neu'r Is-gadeirydd yn ystod absenoldeb y Cadeirydd) yn unig;
- b) Ni ellir gwario ar ran yr elusen oni bai ei fod yn ymwneud â gwaith brys ar ased ymddiriedolaeth gan gynnwys, ond heb fod yn gyfyngedig i wneud yr ased hwnnw'n ddiogel neu osgoi niwed i'r cyhoedd neu dir cyfagos.
- c) Rhaid i'r Cadeirydd (neu'r Is-gadeirydd os oedd y Cadeirydd yn absennol pan wnaed y penderfyniad) adrodd yn ôl ar y penderfyniad yng nghyfarfod nesaf y Pwyllgor Ymddiriedolwyr Elusennau; a
- d) Dylai'r ymddiriedolwyr adolygu'r penderfyniad i ddirprwyo yn barhaus.

Datgan buddiannau:

Rhaid i bob Cynghorydd gwblhau Cofrestr Buddiannau'r Aelodau o fewn 28 niwrnod o gael eu hethol neu eu penodi i swydd a chofrestru unrhyw fuddiant personol newydd o fewn 28 niwrnod o ddod yn ymwybodol ohono. Rhaid i Aelodau'r Pwyllgor Ymddiriedolwyr Elusennau hefyd ystyried a oes unrhyw wrthdaro rhwng eu buddiannau personol hwy a'u rôl ar y Pwyllgor a chynnwys y wybodaeth hon ar y Gofrestr.

Rhaid i Aelodau'r Pwyllgor Ymddiriedolwyr Elusennau ddatgan buddiant ar lafar yn ystod y cyfarfod gan ddweud pa eitem agenda y mae eu buddiant yn berthnasol iddi, a nodi'n glir a yw'n ddatgan buddiant 'personol' neu'n fuddiant 'personol a buddiant sy'n rhagfarnu'. Bydd Aelodau sy'n datgan buddiant 'personol a buddiant sy'n rhagfarnu' yn gadael Siambr y Cyngor (os ydynt yn bresennol yn bersonol) neu'n gadael y cyfarfod os ydynt yn bresennol o bell yn ystod y drafodaeth ar yr eitem agenda dan sylw. Dylai Aelodau hefyd gadarnhau a ydynt wedi cael gollyngiad i siarad neu siarad a phleidleisio, gan y byddai hyn yn caniatáu i Aelodau aros yn y cyfarfod.